

Як зрозуміти економіку

(ще до того, як почати її викладати)

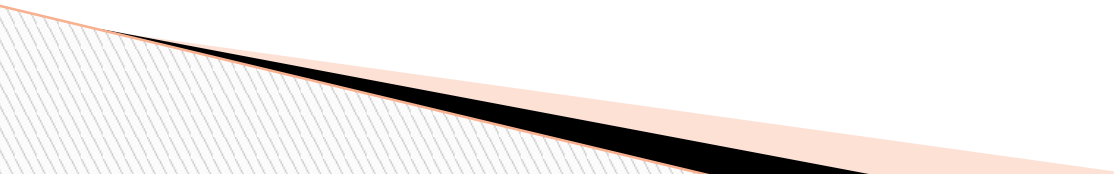
<http://citizen.in.ua>

yevhen.shulha@gmail.com

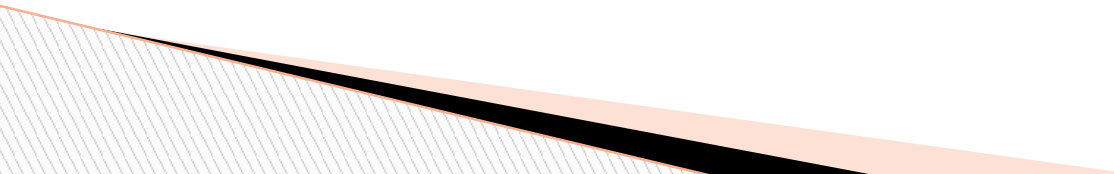

Чому економіка — це просто

Тому що в основі — людська діяльність, чиї закони досить прості:

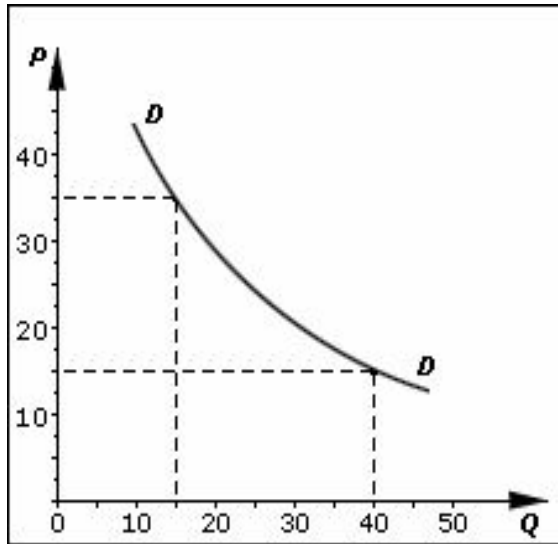
- Щось не подобається? — дій!
  - Дають — бери, б'ють — тікай
  - Між двома однаковими речами вибирай дешевшу
  - Краще не здобути, ніж втратити
  - Більше прагнеш того, чого не вистачає
-

Закони економіки

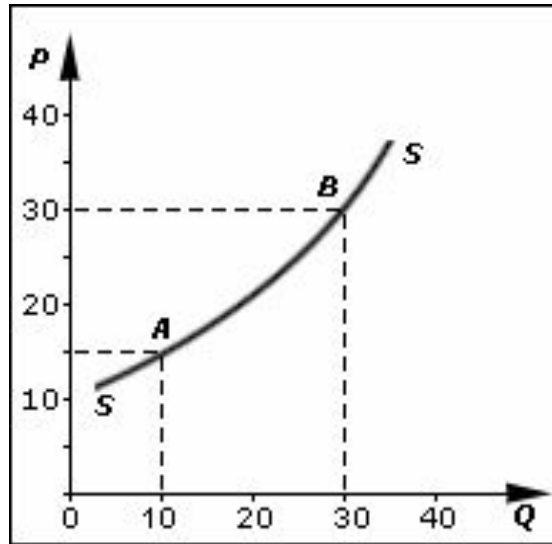
- Бажання безмежні – ресурси обмежені
  - Розподіл праці – джерело багатства
  - Люди шукають вигоду, реагують на стимули
  - Уряд може допомогти ринкам працювати краще
(може – не означає завжди допомагає)
-

Попит і пропозиція

Закон попиту

Закон пропозиції

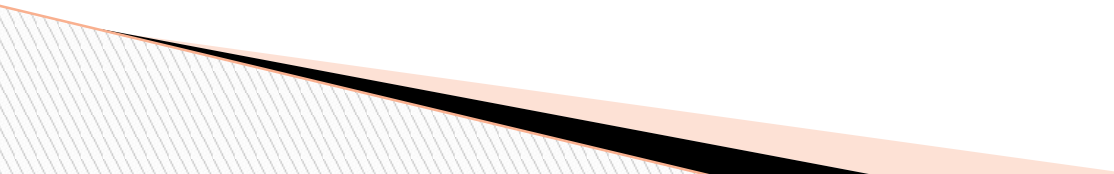

Коли ціна на товари знижується, люди хочуть купити більше цього товару, але підприємства втрачають стимули виробляти більше.

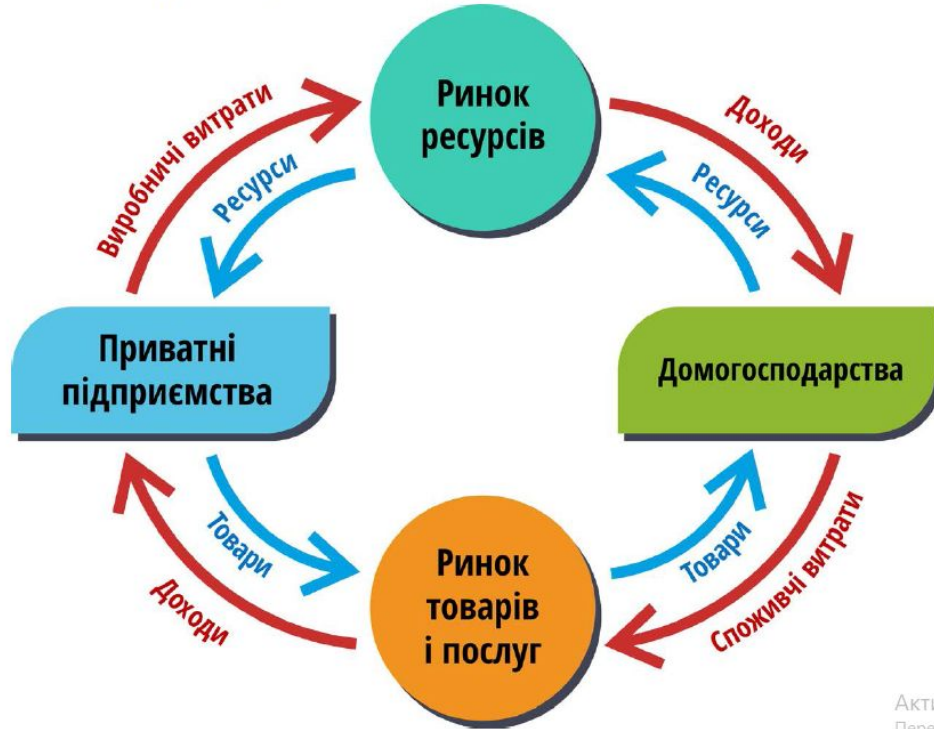
Чому економіка – це складно

- Надто багато учасників
- Надто багато взаємодій між ними на різних рівнях: людина, підприємство, ринок, країна.

Економіка чимось нагадує метеорологію: всі закони ніби зрозумілі, а передбачити зміну погоди можна лише в загальних рисах.

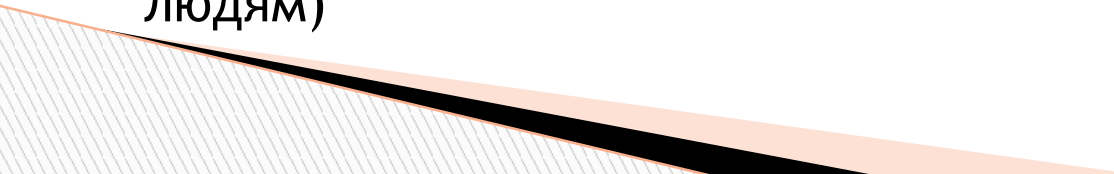
Як працює ринкова економіка

4 вади ринкової економіки

- **Побічні витрати** – коли дії одного впливають на добробут іншого настільки, що останній змушений за це платити (напр. шкода довкіллю).
- **Проблема безбілетників** – якщо будь-хто може користуватися суспільним благом і нікому не можна заборонити це робити, раціональні люди не будуть платити (Національна оборона, парки, салют).
- **Монополія** – без певного втручання ззовні ціни підвищують, а обсяги виробництва і якість зменшують, порівняно з умовами конкуренції.
- **Асиметрична інформація**, коли продавець не повідомляє покупцю про недолік чи певну властивість товару (хоча сам знає про це), внаслідок чого покупець купує не те, або платить більшу ціну, або купує більше.

Удавані вади ринкової економіки

- **Порушення підприємцями законодавства** (проблема будь-якого суспільного ладу, не лише капіталізму. В Україні – по-своєму)
  - **Зубожіння, наявність багатих і бідних** (наявність багатих – взагалі не проблема, а в розвинених країнах бідні живуть доволі заможнo)
  - **Безробіття** (природне явище, неодмінний супутник розвитку)
  - **Неможливість науковців чи митців знайти гроші на свої проекти** (звичайний закон розподілу праці: робити те, що потрібно іншим людям)
-

Альтернативи ринкової економіки

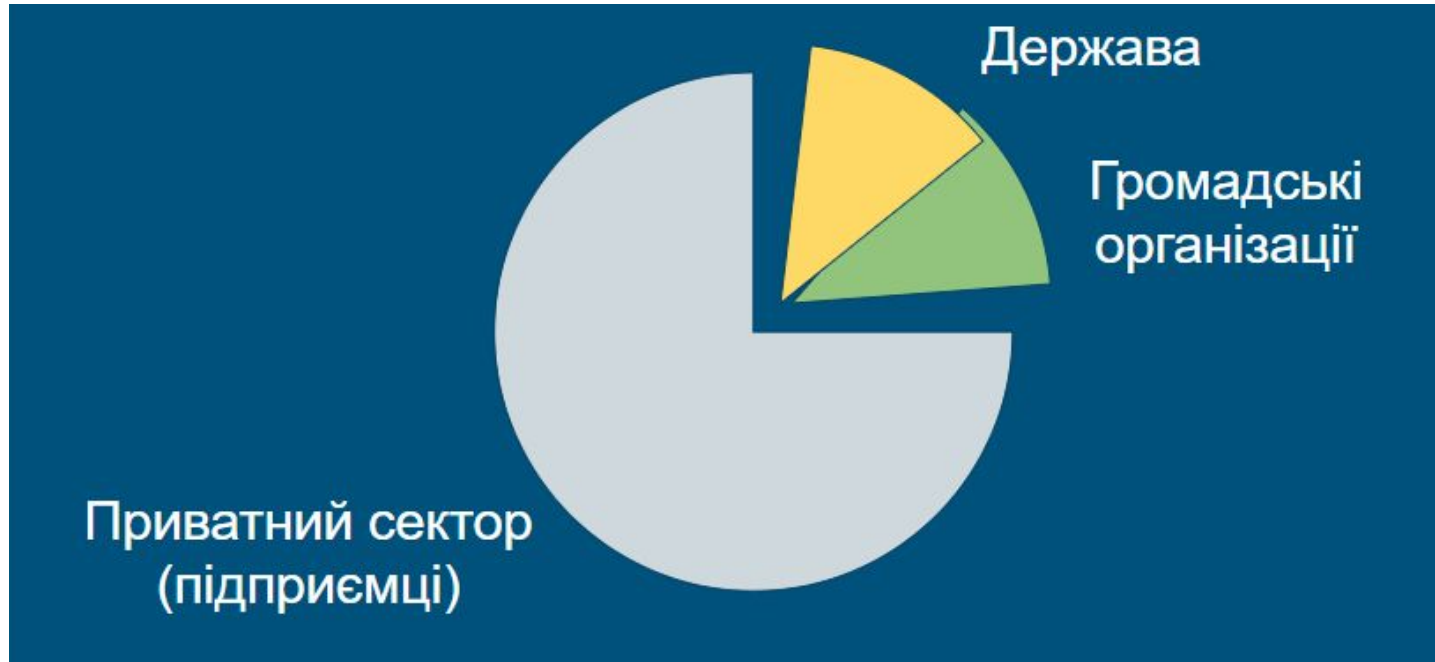
Теоретичні:

- **Комунізм:** приватної власності немає, грошей немає, цін немає, всім по потребах, колективізм
- **Анархо-капіталізм:** лише приватна власність, уряду немає, податків немає, індивідуалізм

Практичні:

- **Планова економіка:** приватної власності немає, є гроші, немає конкуренції.
- **Державний капіталізм:** ринкова економіка з великим рівнем податків, багато державних підприємств, сваволя чиновників, погані умови підприємництва.

Хто задовольняє потреби суспільства

Провали уряду і НУО

Чого не вміє уряд

- Ощадливе витрачання грошей
- Визначення ринкової ціни (особливо для природних монополій)
- Обмежувати власну владу і розмір

Чого не вміють неурядові організації

- Видавати закони і змушувати їх виконувати
- Збирати податки
- Втілювати великомасштабні програми